

werd, gaat voor hem en zijn nakomelingen teloor... En evenzo geschiedt hij Ezau... Ze vallen door eigen zonde uit dat Verbond... De continuïteit van het Genadeverbond in de geslachten hangt dus niet alleen van de geboorte af, maar van de vraag of in dat geslacht de vreeze Gods bewaard blijft... De geslachten van Moab en Ammon, van Ismaël en Ezau, komen buiten het Genadeverbond te staan, omdat ze den God des verbonds verlaten hebben... Wel waren deze geslachten, gelijk de Apostel in Rom. XI zegt „van nature takken" uit den geslachtsboom van het Genadeverbond; ze waren in hun oorsprong „heilig" omdat de wortel, waaruit ze voortgekomen waren, „heilig" was; maar ze werden „door hun eigen ongelooft afgebroken", ze hebben door eigen schuld de gemeenschap „met den wortel en de vetigheid des olijfbooms" verloren; ze zijn wilde takken geworden.

We vragen thans niet, of deze exegese van Rom. XI vandaag onder ons nog als juist zou worden erkend. Het is ons om de hoofdgedachte te doen. Zonder eenigen twijfel liet de vroegere „Heraut" in een artikelenreeks, die haar redacteur later liet uitgeven, en die dus welbewust overvogen heeten mag, de straf, die eerst LATER in den BIJBEL (Leviticus h.v.) zou worden aangeduid als verbondswraak, en die dus eerst NA den Sinai met zooveel woorden in de verbondshuishouding op schrift wordt vastgelegd, reeds vóór Sinai optreden. Naar onze meening terecht. Maar hoe wil Dr Thijs er mee aan, die in „De Heraut" van tegenwoordig optreedt, om broeders in de bediening van afwijking van de bediening te beschuldigen, en die dan eens zeggen zal, hoe het nu eigenlijk wel er voor staat? Kan hij „De Heraut" van vroeger hierin volgen? Of is dit dan soms geen verbondswraak? Zoo ja, wat voor soort van oordeel is het dan?

VRAAG D. Als Dr Thijs op vr. B. antwoordt: ja, en hij dus op dit punt zijn eigen „Heraut"-artikel van tegenwoordig corrigeert met een „Heraut"-artikel van eertijds, en indien hij dus toegeeft, dat er verbondswraak was óók in de bediening vóór Sinai, dan zouden we hem willen vragen: waar moet ge dan blijven met de voor Uw meening van 1938 aangevoerde argumenten? Ge hebt dan nu laten vallen de stelling, dat de verbondswraak wel uit ons hedendaagsche woordenboek geschrapt worden kan, omdat ze tot de SINAÏETISCHE bediening behoort; want ge hebt ze nu uitgebreid tot óók andere dan „sinaïetische" perioden, of periode. Goed. Maar nu dat andere argument nog? Het argument, dat de verbondswraak wel optreden moest bij een NATIONALE inrichting van de verbondsgemeenschap? De bediening der verbondswraak (en der mogelijkheid van bondsbreuk), zoo zeidet Ge immers, hing samen met tweeërlei bepaaldheid van de sinaïetische oeconomie: het schaduwachtige, en het nationale. Welnu, we hebben op dit oogenblik van ons discours geen moeite meer met dat eerste element: het schaduwachtige van de sinaïetische bediening. Dat zal u niet hinderen, u terug te laten leiden tot de vroegere „Heraut"-opvatting, volgens welke óók vóór Sinai verbondswraak optrad. Immers, we merkten het reeds op: óók toen waren er schaduwten, al waren ze nog niet in een boek van Mozes in bepaalde redactie vastgesteld. Maar ge zeidet óók nog iets anders. Ge merkt ook ter aanwijzing van een tweede element op, dat het verbond na den Sinai een NATIONAAL karakter droeg. „Dat bracht" — zoo gaat Ge voort — „dat bracht een veruitwendiging mee".

We zullen nu niet vragen, of het gevaar van wat Gij misschien onder dat woord „veruitwendiging" zoudt kunnen verstaan, niet evenzeer dreigt bij elk groot getal, b.v. bij een massale kerk... onder het Nieuwe Verbond, in Corinthe, Amsterdam, New-York? Maar we zullen wel vragen: hoe ge nu aan moet met die verbondswraak in de periode van vóór Sinai? Want, al waren er toen wel zekere „schaduwten", er was toen zeker geen natie Israël. Er waren families en huisgezinnen; en ze woonden soms vlak bij elkaar, en ze zagen voor een deel van zeer nabij den vader aller geloovigen. Het argument, dat de veruitwendiging samenhangt met het nationale bestaan, kunt ge dus ter typeering van de in geding zijnde perioden niet meer volhouden. Maar zoudt Ge het dan maar niet lever prijsgeven?

VRAAG E. Indien Ge zegt: alles goed en wel, maar al heb ik de periode der verbondswraak uitgebreid tot een vóór-sinaïetische tijdsperiode, daarmee is nog niet gesteld, dat ik ze óók zou uitbreiden tot de nieuwtestamentische periode, dan antwoorden we: we verstaan het zeer wel. Maar ook dan zijn we nog niet met onze vragen klaar. We zullen dan constateeren, dat Ge kunt zeggen: de na-sinaïetische periode was arm, vergeleken met de nieuwtestamentische: de vóór-sinaïetische was nog armer; de na-sinaïetische periode is niet onberispelijk; de vóór-sinaïetische is nog veel minder onberispelijk; ergo: al heb ik dan nu de tegenwoordige „Heraut" weer omgebogen tot de vroegere, daaruit volgt nog niet, dat ik me óvergebogen heb tot diegenen, die ik met mijn „Heraut"-artikelen van 1938 wil bestrijden. Juist.

En als we nu dáár aangekomen zijn, dan willen we U, Dr Thijs, vragen: hoe denkt ge dan over onderstaande redeneering van de voormalige „Heraut", weer opgenomen in „Hamabdil", bl. 74:

„De betekenis dezer feiten" (n.l. het voorkomen van WILDE TAKKEN aan den nog niet in nationalen vorm gewrongen verbondsboom, het voorkomen van verbondswraak in de vóór-sinaïetische periode, K. S.) „...de betekenis dezer feiten, waarop het Nieuwe Testament (t. K. S.) telkens de aandacht vestigt, mag niet onderschat worden. Een ding staat vast, omdat heel het Nieuwe Testament ons dit leert, dat de bediening van het Genadeverbond, die voorsontgevend is, niet de nationaal-Israëlietische

bediening of de wet van Sinai is, MAAR DE BEDEELING, DIE DAARAAN VOORAFGAAT, HET GENADE-VERBOND ZOOLAAS HET MET ABRAHAM IS OP-GERICHT. De bediening van Israël is een TUSSEN-KOMENDE fase, een periode, waarin de eigenlijke aard van het Genadeverbond als 't ware schuil gaat achter allerlei uitwendige eereomkleeden en vormen en daardoor het Genadeverbond veruitwendigd wordt; maar de Nieuwe Bedeeling bestaat juist daarin, dat dit kleed, dat om het Genadeverbond gehangen was, werd AFGESCHUD en nu het OORSPRONKELIJKE, het ECHTE karakter van het Genadeverbond weer in VOLLEN LUISTER verschijnt. Het verbond, dat oud gemaakt en verouderd en de verdwijning nabij is (Hebr. 8:13) is NIET het verbond met Abraham opgericht, want dit blijft eeuwig, maar het SINAÏETISCH verbond, het verbond met Israël opgericht, het nationaal verbond. Telkens wijst het Nieuwe Testament achter dat Israëlietische verbond naar het verbond met Abraham als het ware, het BLIJVENDE terug... Om de ORDINANTIE te vinden, die ook thans voor het Genadeverbond geldt, moeten we dus niet bij het Israëlietische verbond aankloppen, maar bij het verbond met Abraham. Daar is het type gegeven, dat VOOR HEEL DEN VERDEREN OPBOUW BESLISSEN MOET. Om die reden hebben we zoo uitvoerig op de „patriarchale" verbondsbedeeling ge-uit. Want in deze bediening zien we, dat zeer zeker God het verbond opricht „met Abraham en zijn zaad", maar dat dit verbond alleen doorgaat in het geslacht „dergenen, die God liefhebben en Zijne geboden onderhouden". Waar het verbond VERBROKEN wordt, daar worden Ismaël en Ezau, al zijn ze Abraham's zaad, verworpen, zij en de geslachten uit hen geboren. En DEZE VERWERPING IS VOLSTREKT NIET IETS EXCEPTIONEELS, IETS, WAT ALLEEN VOOR ABRAHAM'S GEZIN GOLD, MAAR THANS GEEN REGEL VOOR ONS ZOU MOGEN ZIJN. Wie dat meent, leze slechts na, wat de Apostel Paulus in Galaten 4:21-31 schrijft aan hen, die „onder de wet willen zijn", en hij zal zien, hoe de Apostel UIJST DEZE VOOR-BEELDEN ONS TOT EEN EXEMPEL STELT" (74/5).

Hier is, Dr Thijs, geen twijfel mogelijk. Hier staan enkele woorden, waarop Gij u beroepen kunt. Zeker. Maar hier staat een heele passage, waarop ik, afgedacht van die enkele uitdrukkingen, me beroepen wil, en die ik juist verdedig tegen „De Heraut" van 1938. De wraak moet volgens de vroegere „Heraut" nog steeds gepredikt worden. De bondsbreuk is er nog vandaag. Het staat, volgens „Hamabdil" niet zoo: vóór Sinai een verbond met een armen mantel, na Sinai met een ietwat beteren, of ook misschien wel ietwat slechteren mantel, en na Pinkster de beste mantel; maar het staat (volgens de oude „Heraut") zóó: vóór Sinai volle luister, na Sinai bedekte luister, na Pinkster wederom volle luister. Hoe verbindt Ge dit met uw jongste meeningen?

VRAAG F. Indien ge zegt: wederom alles goed en wel, maar ge moet nu niet de voorspiegeling geven, alsof ik in „De Heraut" van 1938 nu over heel de linie in conflict kom met de vroegere jaargangen van dit blad, dan zeggen we: we weten het ook wel, we hebben dat reeds laten doorschemeren zoeven. We willen het niet verbergen, dat „De Heraut" van vroeger, blijkens bl. 144, 150, e.a.p., reeds de opvatting verdedigde: dat de schijngehoovigen niet in werkelijkheid tot het Genadeverbond behooren, wel bondgenooten heeten, maar het niet werkelijk zijn. Maar wij vragen: kan de interpretatie van deze woorden niet deze zijn, dat de zoodanigen het verbond nooit werkelijk hebben aanvaard, het geloof niet hebben gehad, enz.? In ieder geval dient die nadere interpretatie gegeven te worden, vóórdat men zou mogen concluderen, dat „Hamabdil" een boek is, tegen zichzelf op dit punt verdeeld. Maar die vraag is thans niet aan de orde. De vraag is, of Uw constructie met de boven aangehaalde klopt. De periode met verbondswraak in den nog-niet-nationaal organisatievorm heette bij Prof. Dr H. H. Kuyper maatgevend. Op die verstooting der ongelovigen uit het verbond viel de volle nadruk, tegenover de volkskerktheorie. Hoe kan men dat woord „maatgevend" (en dat andere inzake dien „vollen luister") handhaven, als men de wraak wegens ongelooft in de periode van den nog-meer-vollen-luister (het N.T., met bijna-vollen-luister) ontkent?

VRAAG G. Gij zult ongetwijfeld in elk geval toegeven, dat er bondsbrekers waren in de periode vóór den Sinai. Ook al zoudt ge het over hen komende oordeel geen verbondswraak willen noemen, bondsbreuk zult gij het zeker willen heeten. Maar hoe construeert ge dan die breuk, en de positie van die brekers in het verbond? Indien de elementen, die gij ter verdediging van Uw gevoelen hebt ingebracht voor de na-sinaïetische periode wegvallen, dan zie ik op uw standpunt geen andere mogelijkheid ter verklaring voor die valsche positie dan deze, dat ge zegt: „zij hebben het verbond verbroken niet naar zijn wezen doch naar zijn verschijning". Zóó hebt ge het óók geconstrueerd voor de periode na het Pinksterfeest. Maar dan vraag ik u op mijn beurt: eilieve, wat is dan het nieuwe in het Nieuwe Testament? Indien het voorkomen van bonds-

(Zie voor vervolg op blz. 36.)

1) Vgl. de vraag, die Prof. Ridderbos stelt bij de bespreking van Jer. 31:31-34 („Het Godswoord der Profeten", deel III, pag. 269): „Bij de uitsluitende toepassing onzer profetie op de komst der Nieuwtestamentische bediening, zegt men, dat dit „allen" ziet op de onzichtbare kerk. Maar wat is dan eigenlijk de inhoud der belofte? Dat de leden der onzichtbare kerk de wet in hun hart hebben en den Heere kennen, is toch niet iets nieuws; van de ware vromen des Ouden Verbonds gold dat ook... Blijkbaar wijst de profetie heen naar een tijd, waarin een ook uitwendig zichtbaar Godsvolk zal zijn, dat geheel aan zijn naam beantwoordt, en waarvan alle leden God in waarheid kennen en Zijn wet liefhebben."

Proeve van een interview.

DEZER DAGEN VIEL MIJ DE EERVOLLE OPDRACHT TEN DEEL EEN ONZER GEVIERDE PREDIKANTEN TE INTERVIEWEN, dergelijke vervelende karweitjes worden steeds aan den jongsten verslaggever opgedragen. IK WERD MINZAAM ONTVANGEN door een kattig dienstmeisje, dat mij tien minuten op de mat liet staan. Tijdens dit oponthoud liet ik mijn oogen rondzwalen en constateerde dat dit hokkerige, ongezellige stadshuis nu letterlijk niets van een pastorie had. NA EENIGE OOGENBLIKKEN, namelijk tien minuten, ZAT IK TEGENOVER DOMINEE X. IN DE RUIME STUDEERKAMER, WAAR ONAFZIEBARE BOEKENRIJEN DE MUREN BEDEKTE. IK BEGON MIJN DANK UIT TE SPREKEN DAT MIJN GASTHEER MIJ EEN DEEL VAN ZIJN KOSTBAREN, DRUKBEZETTEN TIJD HAD WILLEN AFSTAAN, gezegde tijd was blijkbaar juist besteed aan het lezen van het ochtendblad. NADAT WIJ EEN GEURIGE SIGAAR, van vijf cent, HADDEN OPGESTOKEN, VERZOCHT IK DOMINEE WAT UIT ZIJN LEVEN TE VERTELLEN. Dit doen alle menschen graag, en met een ernst, een betere zaak waardig. Het bleek dat de jubilaris geboren was, iets wat ook vóór dit interview wel vaststond. REEDS IN ZIJN JEUGD WAS HET ZIJN BEGEERTE PREDIKANT TE WORDEN, over het gehalte van die begeerte zullen wij maar met zwijgen toedoen, ik speelde vroeger ook altijd kerkje! IK STUDEERDE — GING DE MAN MET HET HOOGTE VOORHOOFD TEGENOVER MIJ VOORT — ONDER DE PROFESSOREN A, B, C. en D., althans ik werd geacht onder hen te studeeren. VOORAL AAN PROFESSOR D. HEB IK ONTZAGGELIJK VEEL TE DANKEN, want hij heeft er mij bij het examen doorgesleurd. MIJN EERSTE GEMEENTE WAS NOOITGEDACHT, toen kende ik nog niets van mijn ambt, interview de overledenen maar eens! IN MIJN TROUWE GADE VOND IK EEN HULPE IN ALLE OPZICHTEN, aangezien zij van vijftienhonderd gulden wist rond te komen, al was zij weleens erg chagrijnig. HET KOSTTE MIJ DE GROOTSTE MOEITE MIJ VAN DIE GEMEENTE LOS TE SCHEUREN, hoewel ik er maar twee jaar gebleven ben. ZOO VERTELDE ONS DE JUBILARIS NOG EEN UURTJE DOOR. OM KORT TE GAAN, DE JUBILARIS IS EEN GEVIERD KANSELREDENAAR, DIE EEN EIGEN WIJZE VAN ZEGGEN HEEFT, enkele vette koppen en veel gemengd nieuws, precies als in de krant. Enz. enz. enz. Zetsel laten staan s.v.p. aangezien het met kleine wijzigingen kan dienen voor volgende gevallen.

Dit is geen parodie op dominees, verre van daar! Ik meen, dat onze predikanten veelal onze waardeering verdienen en onze sympathie noodig hebben. Zeg het eens een keer met sigaren, met een nieuw boek, zeg het in sommige omstandigheden met een hammeltje of een muisje rookvlesch. Zeg het door niet mede te doen met de neerhalende kritiek, die in onze dagen in zwang is. Zeg het eens met een ferm handdruk en een opwekkend woord: ik heb er vanavond veel aan mogen hebben, dominee! Zeg het bovenal door HET AMBT te eeren en onzen Heere Jezus Christus te erkennen in de regeering van Zijn kerk. Ga uw kinderen daarin voor en roddel niet over dominees is uw huiselijken kring. Zeg het bovenal met uw gebed: Bekleed, o Hoogste Majesteit, Uw priesters met gerechtigheid! Maar laat ons een punt zetten aan de zinloze flikfloerij, die ongemerkt onzen kring is binnengedrongen en waarvan — dit is het ergste — geen tiende deel wordt gemeend. Ik geloof niet in al die wonderbare menschen, die nooit rust hebben, in al die genieën en eminente persoonlijkheden. Ik geloof, dat het onzen Heere Jezus Christus behaagt het grootste deel van het werk in Zijn Koninkrijk te doen door doodgevone menschen, maar die Hem gelooven op Zijn Woord. Jubileeren? Zeker, wis en zeker, waarom niet? PRIJS DEN HEER MET BLIJDE GALMEN, GIJ, MIJN ZIEL, HEBT RIJKE STOF. Dat gepaard aan het BROEDERS, BIDT VOOR ONS, dat is christelijk, geloovig jubileeren! Dat behoeft niet te gebeuren één keer in de vijftiengintig jaar, maar zoo kan, zoo móet het geheele gemeentelven zijn! Laat de palmen in het kerkgebouw maar staan, mijn broeder, hier is Christus' verlore gemeente, hier komt een heilig volk te samen, een verkregen volk! ZIET HOE LIEF ZIJ ELKAAR HEBBEN! Zachtkens zet het orgel in, en met betruande oogen zing ik mede, dien heerlijken psalm, die reeds een jubileum van verduizend jaar heeft gevierd en nog niet oud of verouderd is: Waar liefde woont, gebiedt de Heer den zegen, Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen En 't leven tot in eeuwigheid.

N. B.